

Universitätsbibliothek Wuppertal

Omnia Divini Platonis Opera

Plato

Basileae, 1551

Crito vel de eo quod agendum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-245](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-245)

CRITO VEL DE EO QVOD AGENDVM

481

SOCRATES CRITO.

VR hac hora uenisti, ô Crito? An non ualde adhuc est ante lucem? **CRIT.** Valde quidem. **SOC.** Quando uero maxime? **CRIT.** Profunda aurora. **SOC.** Admiror quemadmodum ipse custos carceris tibi obtemperare uoluerit. **CRIT.** Familiaris iam mihi est, ô Socrates, ob crebrum huc aduentum meum. Præterea beneficij à me non nihil accipit. **SOCR.** Venisti nemodo? an iam est dudum? **CRIT.** Satis dudum. **SOC.** Proinde cur non statim me excitasti, sed silentio affedisti? **SOC.** Nunquam per Iouem, ô Socrates, excitassem. Neq; enim ipse uellem in tanto dolore euigilare. Sed te iam dudum admiror, sentiens q; suauiter dormias. Et consulto non excitauit te, ut quam placidissime degeres. Equidẽ & per omnem uitam ob huiusmodi morem beatũ te iudicauit, maxime uero in præsentia calamitate, quòd eam tam facile ac placide feras. **SOC.** Per absurdum esset ô Crito, si quis tam grandis natu imminentem mortem moleste ferat. **CRIT.** Sed & alij, ô Socrates, æque ferens similibus calamitatibus opprimuntur, quos tamen ætas ab afflictione quã fors præfens affert secũ, non liberat. **SOC.** Ita est. Sed cur nam adeo mane uenisti? **CRIT.** Nunciũ, ô Socrates, ferens acerbum: non tibi quidem, ut mihi apparet, sed mihi potius & familiaribus tuis omnibus & acerbum & grauem. Quod equidem inter grauissima, ut arbitror, nunc rauerim. **SOCR.** Quid nam hoc? Nunquid nauis ex Delo iam redijt? qua reducta mihi est moriendum. **CRIT.** Nondum redijt quidem, sed reditura uidetur hodie, quẽadmodum nunciant nonnulli e Sunio uenientes, qui ibi eam reliquerunt. Constat ergo ex his nuncijs, hodie esse uenturam, ideoq; necessarium fore te cras, ô Socrates, e uita decedere. **SOC.** Bona ô Crito, fortuna. Si ita dijs placet, ita esto. nõ tamen existimo illam hodie rediturã. **CRIT.** Vnde nam id coniectas? **SOC.** Dicam equidem, siquidem postridie quam nauis redierit, mihi est obeundũ. **CR.** Sic utiq; aiunt hi, penes quos rei huius potestas est. **SOC.** Itaq; non hac die uenturã puto, sed altera. Coniecturã uero ex somnio quodam accipio, quod paulo ante hac ipsa nocte mihi uisum est, opportuneq; uideris somnũ mihi nõ perturbasse. **CR.** Sed quale id somniũ erat? **SOC.** Videbatur mihi mulier quædam adueniens pulchra & aspectu grata, uestes habens candidas, uocare me, atq; dicere, O Socrates, tertia hinc die Phthiam peruenies latiglebã. **CR.** Quam mirũ id insomniũ, Socrates. **SOCR.** Manifestum tamen, ut mihi uidetur. **CR.** Manifestũ certe. Sed, ô beate Socrates, etiam nunc crede mihi, ac saluus esse uelis. Mihi enim si tu obieris, non una tantũ calamitas imminet: sed præter id quod te orbatus fuero tali necessario, qualem alterum nunquam reperiã, uidebor utiq; multis qui neutrũ nostrum satis nouerint, cum potuissem te seruare si minus pecunijs pepercissem, te penitus neglexisse. Atqui quæ nã maior potest esse infamia, quam uideri pluris fecisse pecunias quam amicos? Non enim poterit persuaderi cõpluribus te hinc abire noluisse, nobis quo id ageres omni studio contendentibus. **SOC.** Quid uero à nobis, ô beate Crito, tantũ uulgi opinio extimatur? Probatissimi enim uiri, quorũ magis habenda ratio est, hæc ita gesta esse ut gesta sunt, arbitrabuntur. **CR.** Attamen uides, ô Socrates, compelli nos opinionem quoq; uulgi curare. Præsentia enim hæc declarant posse uulgus non minima malorum, imò ferẽ maxima, si quis in populo calumnijs agitetur, inferre. **SOCR.** Utinam, ô Crito, posset uulgus maxima inferre mala, ut uicissim maxima posset bona. & bene quidem se res haberet. neutrum uero potest, quippe cum neque prudentem, neq; imprudentem efficere ualeat. Faciunt uero quod libet, utcunq; contingit. **CR.** Hæc quidem ita se habeant, Ad id uero Socrates mihi responde, num forte mei catorumq; necessariorum tuorum respectus te retinet, ne si hinc euaseris, caluniatores nos postea uexent, quasi te hinc furati fuerimus, cogamurq; uel totum patrimonium, uel per multas pecunias amittere, uel præter hæc aliud quippiam pati. Siquid tale times, curam eiusmodi pone. Iustum nanq; est, nos tuæ salutis gratia non hoc solum, uerum etiã si oportuerit maius aliud subire periculum. Verum mihi obtempera, neq; aliter facias. **SOCR.** Et hæc equidem & alia multa, ô Crito, confidero. **CRIT.** Ne igitur hæc uereare. Neq; enim multum est argentum quod postulant hi qui seruare te atq; hinc educere pollicentur. Vides præterea quam tenues sint calumniatores tui, ut non magna ad eos placandos largi-

S tione

tione sit opus. Tibi uero pecuniæ adsumt meæ ad hoc, ut opinor, sufficientes. Proinde si
 quo mei respectu adductus non putas meas pecunias erogandas, adsumt hospites hi parati
 persolvere, quorum unus etiam huc attulit sufficientem pecuniam ad hoc ipsum paratam Simmias
 Thebanus. Ad hoc ipsum promptus est & Cebes, alijque permulti. Quamobrem, ut modo
 dicebam, nihil tale metuas, quo minus serues te ipsum. Sed neque etiam illud quod in iudicio
 dixisti, te remores, si hac urbe exires, quod te ipsum uerteres te minime habiturum. Alijs enim
 multis in locis quoecumque profectus fueris te homines colent: ac si uelis in Thessaliam te con-
 ferre, reperies illic hospites meos, qui te libentes libentissime complectentur, tutumque præ-
 sidio suo adeo reddent, ut nemo in Thessalia tibi iniuriam sit factururus. Accedit ad hæc, o So-
 crates, quod rem minime iustam aggredi uideris, si cum saluus esse possis te ipsum perdas,
 taliaque contra te facere studeas, qualia inimici ipsi tui contenderent, contenderuntque te per-
 dere properantes. Proinde filios quoque tuos perdere mihi uideris, quos cum liceat tibi edu-
 care atque erudire, deseris omnino, & quantum in te est, eorum mores fortunæ committis. Acci-
 dent uero eis uerisimiliter qualia euenire orphanis consueuerunt. Profecto oportebat non
 genuisse filios: aut in eis educandis eruditionis labor non recusare. Tu uero mihi uideris
 quæ elegisset uir segnis ac piger, nunc elegisset: decebat autem contra uiri boni fortisque eligere,
 præsertim te per omnem uitam uirtutis studium profectum. Itaque non possum tua nostraque
 uice familiarium tuorum non erubescere, ueritus ne tota hæc res tua ignauia quadam nostra sic
 tractata fuisse uideatur. Et primum quidem ille tunc in iudicium ingressus cum liceret non in-
 gredi, deinde concertatio ipsa iudicij similiter acta, & extremus hic finis, tanquam ridiculum
 quiddam per ignauiam segnitieque nostram effugisse nos uidebit, quod nec nos te seruaueri-
 mus, neque tu ipse te, cum id fieri absque magna difficultate potuerit, si uel parum in nobis usus
 industriaeque fuisset. Hæc igitur, o Socrates, considera, ne præterquam quod mala sunt etiam de-
 decori tibi nobisque sint, sed tibi consule: imò uero non iam amplius consulendi tempus, sed con-
 sultum iam esse oportuit. Vnicum uero consilium est, uidelicet uenienti hac nocte cuncta hæc
 facta esse oportere. Sin autem ultra tardamus, nihil omnino fieri ulterius poterit. Quamob-
 rem omnino mihi adhibe fidem, o Socrates, nec ullo modo aliter facias. S O. O amice Cri-
 to studium hoc tuum permulti faciendum esset, si qua ratione recta susceptum esset. Sin mi-
 nus, quanto uehementius est, tanto molestius. Considerandum est igitur, agenda ne hæc
 nobis sint. an non. Nam ego is sum non modo nunc sed & semper, qui meorum nulli pa-
 ream præterquam rationi quæ ratiocinanti mihi optima uideatur. Rationes itaque illas quibus su-
 perioribus temporibus usus sum, nec nunc quidem postquam in hanc fortunam incidi reuicere
 possum, sed similes mihi ferme apparerent, easdemque in presentia quas & prius ueneror atque
 profiteor, adeo ut nisi nunc meliores afferre possimus, plane scire debeas me tibi non con-
 cessurum, non si etiam plura quam nunc multitudinis potentia comminata nos tanquam pueros
 laruali terribilique facie perterrere conent, poenam, & damna, catenas, carceres obijciens. CR.
 Quam nam igitur ratione paululum considerabimus? S O C. Hac utique, si id quod tu de opi-
 nionibus paulo ante dicebas, resumamus, utrum semper recte se habeat nec ne, oportere
 scilicet quarundam opinionum rationem habere, quarundam uero minime. An forte prius
 quam in periculum mortis inciderem, recte id dicebam: nunc uero constat frustra disputa-
 tionis gratia ita dictum fuisse, cum reuera ioco cuidam nugisque esset addictum. Cupio equidem,
 o Crito, unam tecum considerare, nunquid sermo ille prior alienus appareat mihi nunc in
 hac fortuna constituto, an prorsus idem qui & prius: atque utrum dimittendus sit a nobis,
 uel ipsi obtemperandum. Considera igitur an non sufficienter tibi dici uideatur non oportere
 omnes opiniones hominum sequi, sed alias quidem sequi, alias uero negligere, neque omnium
 quidem, sed duntaxat quorundam. Quid ergo dicis? hæc non recte dicuntur? CR. Recte.
 S O C. An non bonas honorare decet, malas uero contemnere? CR. Ita decet. S O C. Bonæ
 autem nonne prudentum? Malæ contra sunt imprudentum? CR. Quid nunc? S O C. Age ue-
 ro quo nam modo rursus talia dicebantur. Qui in gymnasiis se exercet, utrum cuiuslibet
 hominis laudi uel uituperationi mentem adhibebit, an illius tantum qui medicus sit aut
 gymnasii magister? CR. Huius solius. S O C. An non timere decet uituperationes, & opta-
 re laudes illius unius potius quam multorum? CR. Proculdubio. S O C. Hac itaque ratione
 illi agendum est exercendumque & edendum atque bibendum, qua illi unico uideatur qui
 præsideat intelligatque, potius quam ut uideatur uulgo. CR. Vera hæc sunt. S O C. Quid uero si
 illi unum

illi uni non pareat, opinionemq; eius & commendationes nihili pendat, honoret uero multorum ignorantumq; commendationes, nunquid à malo tutus erit? CRIT. Minime. SOC. Quid autem est id malum, & quò nam tendit, & in quam non obedientis partem? CRIT. In corpus uidelicet, hoc enim corrumpitur. SOC. Recte dicis. Nónne & de alijs, ô Crito, eadem ratio est? Ne omnia percurramus, de iustis inquam iniustisq;, de turpibus & honestis, bonisq; & malis, de quibus in præsentia nobis consultatio est utrum multorum opinionem sequi uerericq; debeamus, an unius potius qui intelligat, quem decet & uenerari & timere magis quam cunctos alios. Cui nisi obtemperauerimus, lædemur & corrumpemur in eo quod iusto quidem melius fieri, iniusto autem corrumpi soleat. An nihil id est? CRIT. Id quidem, ô Socrates, arbitror. SOC. Age uero, si id quod à salubri quidem fit melius, ab insalubri uero corrumpitur, corruerimus imperitorum potius quam peritorum sequuti iudicia, an nobis eo destructo uiuendum erit? Est autem id corpus, nónne. CRIT. Corpus. SOC. Nunquid ergo uiuendum nobis cum deprauato corpore atq; destructo? CRIT. Nullo modo. SOC. An forte cum illo uiuendum est nobis corrupto, quod iniusto quidem læditur, iusto uero iuuatur? Nunquid uilius illud quam corpus existimamus, quicquid illud est è nostris, circa quod iustitia iniustitiaq; uersatur? CRIT. Nullo modo. SOC. Sed preciosius? CRIT. Valde. SOC. Non igitur, ô uir optime, admodum nobis curandum est, quid de nobis multi loquantur, sed quid dicat is unus qui intelligit iusta & iniusta, atq; ipsa ueritas. Quamobrem primo quidem non recte adduxisti, opinionem uulgarem de rebus iustis & honestis & bonis harumq; contrarijs esse alicuius existimandam. At uero dicet aliquis, posse uulgus nos interficere. CRIT. Nimirum dici id potest, ô Socrates. SOC. Vera loqueris. Sed ô mirabilis, hæc ratio quam percurramus superiori similis esse uidetur. atq; hanc rursus considera, utrum nobis maneat nec ne, uidelicet, non multi faciendum esse uiuere, sed bene uiuere. CRIT. Manet quidem. SOC. Sed hoc quoq; manetne? bene & honeste & iuste uiuere idem esse? CRIT. Constat. SOC. Igitur ex his quæ confessi sumus, hoc considerandum, utrum iustum sit conari me hinc exire Atheniensibus non dimittentibus, uel iniustum: ac si appareat iustum esse, tentemus, si minus, omitramus. Quas uero tu affers cõsiderationes de pecuniarum sumptu, de uulgari opinione, de filijs educandis: cauendum est, ô Crito, ne excogitationes reuera horum multorum sint, qui facile interficiunt, atq; eorum qui similiter inquam, si possent, reuiuiscerent, & id quidem absque mente. Nobis uero quandoquidem sic exigit ratio, nihil aliud attendendum est quam quod modo dicebamus, utrũ agemus iusta pecunias largiendo, gratiamq; habendo his qui me hinc educant: utrum inquam in hoc agamus iusta nos quidem educati, illi uero educantes, an potius utrinq; in his omnibus agendis agamus iniuste: atque si appareat nos iniqua aggredi, ne excogitandum quidem id est, sed mansuete subire decet & mortem & quoduis aliud supplicium prius quam quicquam agamus inique. CRIT. Recte loqui uideris Socrates. Considera tamen quid agamus. SOC. Consideremus, ô bone uir, unã. Ac si qua in parte me dicentem redarguere poteris, redargue. ego enim assentiar. Sin minus: desine quaeso, ô uir beate, iam totiens eadem uerba repetere, oportere scilicet me hinc Atheniensibus inuitis abire. Equidem multi facio persuaso te hæc agere, nō autem inuito. Attende itaq; nunquid considerationis initium tibi sufficienter dictum sit, conareq; quod rogatus sis ita respondere, ut maxime censeas respondendum. CRIT. Conabor equidem. SOC. Dicimus sanè nullo modo sponte esse iniuriandum. An forte quodam pacto iniuria facienda est, aliter uero nequaquam: uel potius iniuriari nullo modo uel bonum est, uel honestũ, quemadmodum in superiori tẽpore sæpe confessi sumus? Quod quidem & nuper est confirmatum. An forte omnes illæ superiores conuentiones nostræ in paucis his diebus prorsus euauerũt, ac iamdiu nos tam grandes natu homines, ô Crito, tamq; studiose inuicem differẽtes latuit nihil à pueris nos differre? An potius sic prorsus res se habet, ut iamdiu dicebamus, siue affirmet id multitudo, siue neget, & siue grauiora presentibus, siue leuiora subire cogamur? Attamen iniuriã facere, omnino malum turpeq; esse fatemur illi ipsi qui facit, an non? CRIT. Fatemur certe. SOC. Quamobrem nullo modo iniuriandum est. CRIT. Nullo equidem. SOC. Neq; si iniuriam passus fueris, ulciscendum, ut uulgus putat. siquidem nullo modo iniuriandum. CRIT. Ita uidetur. SOC. Quid uero? mala alicui facere decet ô Crito, an non? CRIT. Non certè, ô Socrates. SOC.

Quid autem qui mala patitur, num mala uicissim referre illi debet qui intulit, ut uulgo ui-
 detur: iustum ne id esset an iniustum? CR. Iniustum. S O C. Nempe mala inferre homini-
 bus non discrepat ab iniuria. CR. Vere loqueris. S O C. Neque igitur ulcisci decet, neque ma-
 lefacere cuiquam hominū, quodcumque ab alijs ipse passus fueris. Et uide, o Crito, nequid
 dum hæc concedis, præter sententiam tuam nobis assentiare. Perpaucis enim, scio quid
 loquar, sic uel apparet uel apparebit. At uero quibus sic apparet, & quibus aliter, his non
 est cōmunis deliberatio, sed necesse est eos cum ultro citroque consilia sua respiciunt, inui-
 cem se despiciere. Animaduerte igitur & tu diligenter, utrum tibi mihiq; cōmunis sit hæc
 opinio, mecumq; sentias, atq; utrum ab hoc principio exoriri deliberemus, quasi nunquam
 rectum sit uel iniuriari, uel ulcisci iniuriam, uel malum referre in eum qui intulit. An hic
 discedis à nobis in hoc principio non consentiens? Mihi quidem & iamdiu, nunc ita uide-
 tur. Quod si tibi apparet aliter, dic, & doce. Sin autem in superioribus permanes, iam
 quid sequatur audi. CR. Consentio equidem & permaneo, dic igitur. S O C. Dico ergo
 deinceps, imò potius interrogo, utrum quæ quis confiteatur alicui iusta esse, facere debe-
 at, an fallere? CR. Facere. S O C. Ex his iam ita considera. si nos hinc abeamus præter ciui-
 tatis consensum, utrum male aliquibus faciemus, & his quidem quibus minime decet,
 uel non: & utrum in his permanebimus quæ iniusta esse conuenimus, uel contra. CR. I.
 Nequeo equidem, o Socrates, ad hæc respondere. Neque enim intelligo. S O C. Verum ita
 considera, perinde ac si uolentibus nobis hinc siue aufugere, siue quomocumque hoc uo-
 candum est, ueniant leges, ciuitatisq; huius respublica, & instantes nobis sic inquirant. Dic
 nobis, o Socrates, quidnam cogitas facere? An non intelligis hæc re quam aggredieris, te
 nobis legibus, totiq; patriæ quantum in te est interitum machinari? An putas ciuitatem ul-
 lam amplius stare posse, ac non subuerti in qua iudicia publica nullam uim habeant, sed à
 priuatis hominibus contemnantur atq; frangantur? Quid ergo dicemus ad hæc o Crito
 aliaq; huiusmodi? Per multa enim in hanc sententiam asserere quis potest, præsertim ora-
 tor pro lege ita soluta declamans, quæ quidē sententias publico iudicio latas iubet ratas
 esse. An respondebimus illis ciuitatem non recte iudicando nobis iniuriam intulisse? Ita ne
 an aliter? CR. Ita per Iouem, o Socrates. S O C. At enim leges ipsæ sic responderent. O So-
 crates nonne nobis tecū id cōuenit, standum tibi esse iudicis, quæ ciuitas tulerit? Quod
 si leges ita loquentes admiraremur, forte dicerent: Noli Socrates quæ modo diximus ad-
 mirari. imò responde, cum tibi & interrogare & respondere sit cōsuetū. Dic age quid nā
 nobis ciuitatisq; succenseas, quo dissoluere nos cōtendas. Principio nonne te genuimus?
 atq; per nos pater tuus matrē accepit tuā, & produxit te? Dic ergo, an has inter nos leges
 quæ sunt circa cōiugia improbes, atq; his aliqua in parte quasi minus rectis succenseas. Ni-
 hil succenseo dicerē. Sed an his legibus quæ educationi eruditioniq; natorū prouidēt, in
 qua ipse quoque eruditus es: an non recte disposuerunt hæc leges ad hoc officium condite,
 cum iuberent patrem tuū in musica te & gymnastica erudire? Recte disposuisse concedē-
 rem. Age ergo, postquam per nos genitus es educatusq; ac eruditus, primo quidem nū
 potes negare te nostrum esse & natum & seruum, ipsumq; te & progenitores? Deinde
 cum id ita se habeat, an putas ius ex æquo tibi atq; nobis esse, & quæ nos tibi facere aggre-
 diamur, eadem uicissim in nos abs te referri iustum esse iudicas? An cum nec ad patrem,
 nec ad dominum si eum habeas, tibi ius ex æquo sit, ut quæ ab illis patiare in eos referre
 possis, neque si iurgio hi te laceffant, contra iurgare, neque si te uerberent, uicissim uerbera-
 re, neque alia eiusmodi in eos tentare liceat: contra patriam uero ac leges tibi licebit? Adeo
 ut si nos iudicantes id esse iustum, interficere te uelimus, tu uicissim nos leges & patriam
 pro uiribus coneris occidere, dicasq; te in his agendis iusta facere, qui uirtutis curam re-
 uera habere profiteris. An sic es sapiēs ut te latuerit et patri & matri & progenitoribus o-
 mnibus patriā esse anteponendā: atq; esse uenerabilius quiddā sanctiusq; et in superiori
 forte, tum apud deos, tū apud homines mentis cōpotes esse patriā collocandam, colereq;
 eam oportere magis, eiq; obedire, ac rigidius se gerenti mitius assentiri quam patri, & si-
 quid iubeat uel dissuadere illi quantum liceat, uel facere, & patientissime sustinere quic-
 quid iusserit patiendum? Ac siue mandauerit uerberari te, siue in uincula conijci, siue in
 prælium miserit ad uulnera excipienda mortemq; subeundam, obediendum est omnino.
 Ius enim ita dicit, & neque tergiuersandum, neque fugiendum, neque ordinem deserendum,
 sed &

sed & in bello, & in iudicio, & prorsus ubiq; ea sunt quæ respublica patriaq; iusserit, facienda: aut certe uerbis quatenus iustum est, uti licet ad persuadendum illi, eamq; placandam. Vi autem uti nefas est, uel contra matrem, uel contra patrem, maxime uero omnium contra patriam. Quid' nam ad hæc dicemus Crito, uera ne loqui leges, an contra? CRIT. Mihi quidem uidentur. SOCRAT. Proinde leges forte dicent animaduerte, ô Socrates, utrum uere dicamus te iniusta contra nos aggredi. Nos quidem quæ te & alios ciues genuimus, educauimus, nutriuimus, participes bonorum omnium quæ in nostra erant potestate effecimus: tamen permisimus cuilibet Atheniensium cognitis iam ciuitatis moribus legibusq; & respublicæ gubernandæ forma, si cui non placeamus, licere acceptis suis quocunq; placuerit hinc abire. Nec ulla ex nobis legibus impedit aut denegat, siue quis uestrum cui nos ciuitasq; minime placeamus, in coloniam aliquam hinc uelit discedere, siue habitationem aliò transferre cupiat, quo minus id pro arbitrio facere ualeat, secumq; sua perferre. At uero quicunq; ex uobis, postquam cognouerit quemadmodum nos iudicia disponimus, & in cæteris omnibus regimus ciuitatem, permanferit tamen, hunc iam asseueramus opere ipso conuenisse nobiscum quæcunq; iusserimus se facturum. Atq; eum qui non paruerit, tripliciter iniuriari censemus, & quod genitricibus nobis non obtemperat, & quod nutricibus non obsequitur, & quod pactus nobis obedire, neq; obedit, neque persuadere nobis studet, si quid minus recte facere uideamur. Cumq; præcepta nostra libere proponamus, neq; mandemus rigide, sed permittamus alterum è duobus, aut uerbis persuaderi nobis, aut mandata explere, tu horum neutrum facis. His ergo criminibus te, ô Socrates, obnoxium iudicamus fore si quæ cogitas feceris, nec minime Atheniensium te, sed maxime omnium. Ac si causam requiramus ob quam præ cæteris sim obnoxius, forte iuste me remorderent, dicentes me maxime omnium Atheniensium ciuitatis legibus consensisse. sic enim inferrent. Magna nobis, ô Socrates, horum sunt argumenta, tibi nos ciuitatemq; placuisse. Nunquam enim maxime omnium Atheniensium continuas in ea moras traxisses, nisi tibi mirifice placuisset. Itaq; nec spectaculi gratia, urbe unquam egressus es, nisi semel in Isthmum, nec aliò usquam nisi in militia, neq; aliam fecisti peregrinationem unquam, quemadmodum cæteri solent, neq; alterius ciuitatis te cepit cupiditas aliarum' ue legum: sed nos tibi nostraq; ciuitas satisfecimus, usque adeo uehementer probasti nos, nostrisq; moribus uicturum te consensisti, tum in cæteris rebus, tum quia in ea filios procreasti, utpote quæ tibi placuerit. Quinetiam licebat tibi in ipso iudicio exilium postulare si uoluisses, atq; quod nunc inuita ciuitate aggredieris, tunc ea uolente poteras facere. Tu uero uerbis tunc te extulisti, quasi non grauius ferres si mori te oporteret. Quinimo mortem ipsam, ut dicebas, potius quam exilium elegisti. Nunc uero nec uerba illa tua erubescis, neq; nos leges uereris, sed nobis interitum machinaris. Facis autem quod deterrimus faceret seruus fugam arripere tentans contra pactiones conventionesq;, in quibus conuenisti nobiscum nostris te præbens institutionibus gubernandum. Primum responde nobis, num id ipsum uere dicamus, consensisse non uerbis sed re ipsa moribus nostris gubernari debere. An non uera hæc sunt? Quid ad hæc dicemus Crito, an non confitebimur? CRIT. Necessè est, ô Socrates. SOC. Nonne igitur, leges inquit, conuenta nobiscum & pacta transgredieris, quæ neq; coactus es nobiscum inire, neq; deceptus, neq; ad breue tempus deliberare ad hæc eligenda es cõpulsus, sed annos septuaginta deliberare licuit? Quo in tempore licuit & abire, nisi tibi placuissemus, conventionesq; iustæ tibi uisæ fuissent. Tu uero nec Lacedæmonem, neque Cretam nobis anteposuisti, quas ipse urbes assidue prædicas recte gubernari, neq; aliam ullam, uel Græcarum ciuitatum, uel Barbararum. Imò ex hac rariùs peregrinatus es quam claudi & cæci manciq; alij soleant. Usque adeo Atheniensis tibi præ cæteris ciuitas placuit, atq; nos, uidelicet leges. Cui enim placere potest ciuitas, cuius non placeant leges? Nunc uero non permanes in his, in quibus iam diu nobis tibiq; conuenit. Permanebis certe si nobis credideris, ne egrediens urbe deridendus euadas. Considera rursus si hæc transgressus fueris, & ea quæ inique cogitas perpetraueris, ad quid tandem id uel tibi, uel necessarijs tuis conducet, cuiq; enim constat in periculo necessarios tuos fore, ne ipsi quoq; in exilium expellantur priuenturq; ciuitate, & pa-

rimonio suo expolientur. Tu autem siquam in ciuitatem finitimam te contuleris, uel Thebas, uel Megaras, utraque enim gubernantur recte, hostis primum rei publice illius accedes, & omnes quibus curæ est patria, despicient abominabunturque te, corruptorem legum existimantes. Ideoque confirmabis eorum qui te damnarunt opinionem, ut recte contra te tulisse sententiã uideantur. Quisquis enim corruptor est legum, is potissimum & iuuenum imperitorumque hominum uidebitur esse corruptor. Quid ergo? ciuitates ne quæ recte gubernantur, & modestissimos quosque homines deuitabis? Atqui si id feceris, uitane dignus eris? an forte impudenter te his admiscebis, nec erubescas de eisdem apud eos differere, de quibus apud nos consueuisti uirtutem uidelicet & iustitiam, legesque, & instituta legum plurimi esse existimanda? neque putas absurdum, & ab his dissonans apparere Socratis factum? Proculdubio putandum est. Forte uero ciuitates has declinans in Thessaliam ad Critonis hospites abibis. Illic enim absque ordine & temperantia uiuitur. Ac forsan libenter illi te audient, narrantem quemadmodum è carcere ridicule fugeris: ut fascem quendam tibi superimponens, aut corio tegens, uel alijs quibusdam te inuoluens, quemadmodum solent qui fugam furripit, & in alienam figuram te transmurtas illinc aufugeris. Quemadmodum uero uir senex paruo admodum tempore ut uerisimile est uicturus, ausus fueris ob uiuendi cupiditatem in tam sordida inopia uiuere, maximas transgressus leges, nullus ne dixerit? Forte si neminem offenderis. Alioquin multa, ô Socrates, atque indigna te audies. Viues autem obnoxius cunctis hominibus atque deseruiens. Quid uero facies in Thessalia? Conuiuia ne frequentabis? utpote qui in Thessaliam quasi ad cœnam aliquam aduentaueris? Disputationes uero illæ de iustitia, cæterisque uirtutibus ubinam ulterius nobis erunt? Enimuero filiorum gratia uiuere cupis ut nutrias eos atque erudias. An ergo in Thessaliam eos perduces, ut illic nutrias eos, atque erudias, hospites eos efficiens, ut hoc insuper commodi abs te reportent? An id quidem non facies, hic uero relictis melius te uiuo alentur, atque erudiantur à necessarijs tuis te absente? Vtrum uero si in Thessaliam abibis, tui id curabunt: sin autem in alteram transibis uitam, non curabunt? Profecto siquid opis est in his qui aiunt se tuos necessarios esse, credendum est curaturos. Cæterum, ô Socrates, fidem nobis adhibens nutricibus tuis, neque filios tuos, neque uitam, neque aliud quicquam pluris facias quam iustitiam, ut cum in uitam alteram transmigraueris, ualeas illic præsidibus horum omnium reddere rationem. Nempe si leges transgressus hæc feceris, neque melius, neque iustius, neque sanctius id uel tibi continget, uel tuis, neque illuc tibi profecto conducet. Quin potius iniuriam passus abito, si abieris, non à nobis quidem legibus, sed ab hominibus. Verum si adeo turpiter aufugeris, etiam uersa uice iniurias malaque referens, conuentiones nobiscum initas & promissa transgressus, atque ledens eos quos minime oportebat, teipsum scilicet & amicos & patriam, nosque leges, nos utique & uiuenti tibi infensæ hic erimus, & in altera uita leges quæ illic sunt nostræ sorores, haudquaquam te benigne recipient, scientes te nos pro uiribus disperdere conatum fuisse. Quamobrem ne Crito aliter tibi quam nos persuadeat, caueto. Hæc equidem ô dulcis amice Crito, audire uideor, quemadmodum Corybantes tibias audire se putant. Atque in me sermonum eiusmodi sonitus adeo reboat, ut alia audire non possim. Vides quæ in præsentia mihi apparent: quibus siquid contradicere aggrediaris, frustra conabere. Veruntamen siquid te profecturum confidis, dicas. CRIT. Ego uero quod dicam, ô Socrates, nihil habeo. s o c. Desine ergo Crito, & pergamus hæc quæ doquidem hæc nos Deus ipse ducit.

ARGUMENTVM MARSILII FICINI IN
PHAEDONEM.

OSTER de religione liber rem satis per se notam probat, Christi uitam esse uirtutis totius ideam. Octauus autem Epistolarum nostrarum liber, Socratis uitam, uitæ Christianæ imaginem quandam, aut saltem umbram esse demonstrat: et testamentum quidem uetus per Platonem confirmat, nouum uero per Socratem. Quod autem ad Socraticam hanc spectat similitudinem, si quis dubitat, Xenophontem atque Platonem legat, et cæteros qui dicta simul ætate Socratis

Socratis conscripserunt, præcipue Platonis Gorgiam, & Apologiam, Critonem atque Phædonem. Huius ergo Phædonis deinceps argumentum passu, immo saltu celeri percurremus. Eius enim mysteria satis in theologia exposuisse uidemur. Vnum hoc in primis admonebimus, ne quis admiretur Socratem inter argumentationes ad immortalitatem anime pertinentes, prætermisisse hic illam, qua sola confidit in Phædro, Animam scilicet esse principium motionis, unde sequatur eam per se perpetuoq; moueri, semperq; uiuere. Id enim ideo factum est à Socrate, quoniam eiusmodi ratio non solum nostris, sed cælestibus etiam, atque dæmonicis animis est communis. In Phædone uero rationes nobis magis propriæ requiruntur. Sed iam ad dispositionem dialogi breuissimam ueniamus. Principio obseruandum est, quàm mirifice Socrates consoletur amicos, qui eo præcipue die quo uenenum bibiturus erat, in carcere quasi consolaturi eum salutauerunt. Deinde quàm religiose obseruet uel somniorum præcepta quasi quædam oracula: & quàm in eo apprime cautus sit, ne minimum quid circa diuina mandata delinquat. Tertio memoriæ mandandum est, homines sub assidua Dei esse custodia, neque licere nisi quando Deus uoluerit, hinc emigrare. Quarto aduertendum est diligenter quid sibi uelit, ubi ait sperare quidem se in obitu ad bonos uiros, deosq; alios bonos iturum: sed magis affirmare ad bonos deos quàm ad bonos uiros iturum. Primo quidem quod dicit deos alios atq; ualde bonos, intelligit præter spherarum animas esse mentes angelicas spheris sublimiores. In quarum familiaritatem animas quoque nostras quandoque admitti posse sperat: neque tamen audeat asserere, propterea quod plerisque sapientibus uidebatur satis fore anime factum, si ad consortium animarum cælestium quandoque recipiatur. Immo uero dubitatio proprie super eam partem cadit, quæ bonos appellat uiros. Non enim audeat deinde hominum animos affirmare eadem ratione bonos, qua deos dixerat bonos. Post hæc se ipsum simul amicosq; sub persona philosophantis consolaturus, ait: Quum totum philosophantis studium sit quædam à corpore separatio, per eamq; perficiatur quotidie, nimirum separationem à corpore quæ fit per mortem, non modo non timere debet, sed optima cum spe letitiâq; expectare. Mox duobus modis ostendit philosophum à corpore animum separare. Primo quidem à perturbationibus per morales disciplinæ purgationem, deinde à sensibus atque ipsa imaginatione per contemplationis ipsius intentionem. Medici sapientes duplici utuntur purgatione. prima quidem leniendo. Secunda uero soluendo: scientes neque satis esse lenire, neque tutum soluere antequam leniâs. Similiter apud philosophos moralis antecedit purgatio quasi leniēs. Non enim interiores imaginationis morbos, id est deceptiones extirpat. Sequitur purgatio speculatrix imaginationis quandoq; pro uiribus discutiens nebulas. Ante uero moralem purgationem aggredi speculationis officium non est tutum, ne quis uitiorum morbis infectus ipso speculationis acumine abutatur ad iniustitiam impietatemq; defendendam. Ex his concludit philosophum mentis aciem quatenus à corporeis segregat, eatenus incorporeis rationibus ideisq; coniungere. Sed cum multa quæ à corpore animo inferuntur incommoda numerasset, subiunxit extremum maximumq; malorum esse fallaciam illam, qua imaginatio mentem ad incorporea se eleuantem, interim ad imagines quasdam corporum sepiissime distrahit, cogitq; ipsa modo quodam corporeo cogitare. Post hæc & ex eo quod animus ipsam separatarum rerum ueritatem quam naturaliter appetit, corpori coniunctus assequi nequit, per disunctionem infert, aut nunquam assequi, aut post mortem. Nunquam uero assequi non est consentaneum: quippe quum ab omni mente perpetuo appetatur. Proinde improbat illos qui temperantiam esse putant abstinere à minoribus corporis uoluptatibus, ut maiores deinde uoluptates corporis consequantur. Rursus qui fortitudinem definiunt, superare timores quosdam eorum timorum gratia qui nos iam superauerint. Vult enim omne moralis uirtutis officium in quadam animi purgatione uersari sapientiæ gratia. Alioquin nullam esse uirtutem. Immo uero humanam quoq; sapientiam nominat purificationem quandam, perinde quasi existimet nihil aliud sapientiæ nostræ meditatione nos consequi, quàm puritatem quandam, quam mox illuminatio diuina sequatur, quæ proprie sapientia sit. Significat præterea non tam habitum aliquem nostris laboribus acquisitum, quàm purificationem ipsam nos Deo coniungere. His actis immortalitatem animæ probaturus ait, ex uno contrariorum genere in alterum progressionem fieri atq; uicissim regressiōem. Ideoq; sicut ex uiuentibus fiunt mortui, sic ex mortuis uiuentes quandoq; resurgere. Vbi uidetur mortuorum resurrectione uaticinari, quam & in Politico comprobat. Præterea per longas ambages innuere, sicut & substantia cæli & elementorum materia infinite de dispositione alia uicissim pertransit in aliâ: sic & animam rationalem, quæ principium motus & uitæ generationisq; est, posse infinite cōiungi corpori, uicissimq; separari. Si quidem & multe naturæ substantiæ diuturna uicissitudine qualitates mutant, & ubiq; uirtute animæ fit circuitus sempiternus. In sequentibus tandem ingenti quadam fiducia resurrectione quam innuerat, asserit. Aggreditur deinde rationem de reminiscentiâ, idem quod & pauloante probantem, animam & ante corpus uiuere, & post corpus. Tu uero eiusmodi rationes esse intellige Pythagoricas. Atq; ex illis quod ad ueritatem magis conducatur, eligito. Ait ergo: Si disciplina reminiscentiâ est, uixerunt animæ ante corpus. Reminiscentiâ uero esse, duobus præcipue probat modis. Primo, quia recte interroganti, sæpe uera de his quæ nunquã didicimus, respondemus. Deinde quoniam ex notitia eorum quæ sentiuntur, subita quadam abstractione ad notitiâ ascendimus idearum, ceu cognoscendo hæc æqualia in ipsius æqualitatis cognitionem. Vbi cognoscimus deficere hæc ab illis;

atq; anniti similia fieri: rursus quantum accedant, & quæ magis, quæue minus. Quumq; id per omnem agamus vitam, necesse est ideam ipsam ante ortum nos habuisse. Non enim perfectæ rei notitiam subito ex imperfectis accipimus. Ostendit autem duobus modis ideas esse. Primo. Quodlibet subiectum quod appellatur æquale, potest etiã dum per substantiam manet idem, inæquale & fieri & uideri. Acqualitas autem nequit unquam inæqualitas uel fieri uel uideri. Præterea æqualia hæc uelut imperfecta inæqualitatem participant, æqualitas uero ipsa nequaquam. In sequentibus nota quanta asseueratione affirmet ideas, addatq; idearum essentiam esse nostram. Atq; cum animus noster singula referat ad ideas, ipsum ostendere se unã cum idearum essentia sempiternum esse, atq; eam agnoscere tanquam suam. Nota insuper nulla in re magis elaborandum esse, quam ut per immortalitatis demonstrationem mortis metum, quasi morbum grauissimum, expellamus. Confestim aliam aggreditur rationem à proportionem intellectus ad intelligibile ductam. Intelligibile uero ipsum, ideam ipsam incorpoream sempiternamq; appellat. Cumq; intellectus cum ipsa uelut obiecto proprio cõgruat, concludit hunc incorporeum sempiternumq; esse, præcipue quum dominetur corpori, mortalibusq; repugnet. Proportionem uero mentis cum idea confirmat, ex eo quod quotiens non impeditur, ad eam sese confert, eiusq; commercio gaudet, atq; perficitur. Quod autem postquam dixit animam esse omnino indissolubilem, subiunxit, uel rei omnino indissolubili propinquam, hoc additum intellige, quoniam in Timeo probatur, Deum solum omnino indissolubilem esse: cetera uero si comparentur ad Deum, dissolubilia quodammodo iudicari, quia quodammodo & composita: quamuis illa quæ optime composita sunt, id est seorsum ab elementalibus materia, non dissoluantur unquam. Animæ igitur tam nostræ quam diuinæ indissolubili Deo propinquæ sunt, ipsæ quodammodo solubiles, sed dissoluendæ nunquam. Præterea uocat id omnino indissolubile, in quo neq; essentiæ, neq; actionis partes ulla sparguntur. Anima igitur & si secundum essentiæ partes non spargitur, tamen per actionis partes diffunditur. Tempore enim & mobiliter agit. Proinde subdit puram animam post obitum ad puram & æternam redire, impuram uero terrenisq; infectam ad similia retrahit atq; terrena, sæpeq; uideri. Profecto affectio erga corpora in anima remanens, non per se proprie facit ut anima uideatur, cum affectio non sit uisibilis: efficit tamen ut anima nonnihil uisibile secum trahat, id est inuolucrum quoddam, uel æreum, uel ex spiritibus uaporibusq; corporis sui conflatum, ut uult Proclus, uel nuper ex circumfuso ære congregatum. Certe hic Plato significat quod uult Proclus, scilicet inter corpus æthereum, quod & immateriale est, & simplex, & sempiternum, atque corpus terrenum, quod est materiale compositumq;, & ad breue perdurans, esse corpus æreum, materiale quidem, sed quodammodo simplex & longioris æui, in quo animæ diutius habitent etiam post discessum: quod hoc dissoluto, corpus iterum compositum induantur, uidelicet si purgate non sint: si uero purgate, cum solo æthereo cælum petant. Quod animarum transitus narrat in bestias, Pythagoricum est. Idq; intellige, uidelicet animas nostras non tam uiuificare corpora bestiarum, quam purgatorij gratia per brutam imaginationem suam quodammodo brutorum imaginationi misceri, quemadmodum impuros aiunt demones insanorum imaginationi sæpe permixtos. Sic utiq; excepto Plotino pleriq; exponunt Platoniorum. Quod quidem patet ex eo, quod non dicit animam fieri bestiam, sed induere, subire, transire. Concludit solos in Deum recipi, qui per ueram philosophiam purgati decesserint. Audi præter hæc uinculum animæ cum corpore nihil esse aliud quam amorem, scilicet naturaliter prouidentem. Item quoties anima per instrumentum agit circa formas in subiecto iacentes, nihil sincere cognoscere, sed solum quando per seipsum conuertitur ad formas in seipsis simpliciter existentes. Disce hic quoq; animam ex eo quod rebus corporeis oblectatur & paschitur, euaudere corporalem: atq; hinc usque adco falli, ut sola corporea iudicet esse uera, quum omnino sit contrã: fallaciam eiusmodi malorum omnium esse grauissimum. Accedit quod anima iam facta corporea, post obitum quoq; ab incorporeis seorsum circa corporea labitur. Conclude animum suæ puritati penitus restitutum, nullo modo suæ immortalitati diffidere. Cygni fabula Pythagorica est, atq; allegorica. Pythagorica quidem, ubi dicit cygni animam superuiuere. Allegorice uero intelligitur cygnum in numero solarium animalium contineri, & Socratem solarium esse, tum quia Phœbi oraculo approbatus est, tum quia mentibus hominum medebatur. Adde uaticinium esse quadruplex, diuinum, demonicum, humanum, naturale. Idq; ultimum in bestiis fieri quodam instinctu nature. Intellige etiam cygnos innocentes sine philosophia homines: qui quum mortem sæpe minime timeant, significant philosophos absolutos timere eam nullo pacto debere. Animaduerte deinde difficillimum esse in hac uita substantiam animæ intelligere, quoniam uidelicet sub corporea eam specie intuemur. Ideoq; tutissimam rationem ad animam comprehendendam esse, tum moralem purgationem, tum metaphysicam abstractionem. Vbi uero minus id sufficiat, opus esse diuino quodam uerbo, id est reuelationibus diuinitus factis atq; miraculis. Nos uero hic diuini uerbi mysterium à Platone significatũ considerare debemus. Tradit deinde duo in disputando præcepta. Primum, ne rationibus ullis absq; longa examinatione credamus. Postquam uero rationi cuidam sufficienti examine crediderimus, ne facile inde ob quaslibet obiectiones similitudinesq; amoueamur. Secundum, ne aut propriam, aut alienam in disputando personã, sed rationem duntaxat ueritati consonã cogitemus. Sequuntur dubia contra animã, ne forte consonantia quædã sit humorũ, atq; uel prius corpore, uel unã cum ipso, uel inde ad tempus aliquod dissoluatur.

Que quidem dubia Socrates ita soluit. Si disciplina reminiscencia est, ideoque ante corpus uixit anima, nequit anima esse corporis consonantia. Quippe quum consonantia partes ex quarum concursu fit, non antecedit, sed consequatur. Si eadem est consonantia ratio, atque anima, sicut altera anima non magis anima est quam altera, ita neque consonantior erit. Temperans igitur anima nihilo plus consonabit quam intemperans. Si consonantia necessario ea sequitur, ab eisque ducitur ex quibus ipsa conflatur, non potest anima corporis consonantia esse, quod quotidie ducit, cui sepe repugnat. Ceterum antequam dubitationes absoluat, rationesque immortalitatis omnino perficiat, longo discursu damnat illos qui rerum causis assignandis ad materias quasdam et instrumenta confugiunt, asserens totam historiam naturalem insufficienter per eadem naturalia confirmari: quippe quum haec omnia omniumque motus a diuinis causis efficientibus finalibus idealibusque omnino dependeant. Optat in primis finalem cuiusque rei causam atque uniuersi, id est bonum cuiusque, et uniuersi bonum, cuius quidem boni potestatem causam esse dicit efficientem. Quoniam uero ipsam boni amplitudinem comprehendere nequit, secundo eligit loco ideales diuine intelligentiae rationes, ad quarum similitudines in mundi materiam expressa sunt omnia. Inter haec nota Mosici mysterij confirmationem, sicut et in Timeo. Vidit Deus singula esse bona, etiam cuncta ualde bona. Ita omnia ipso bono connecti. Rursus animum corporea intuentem, interim ad incorporeum obtutum obcecari. Neque posse ueritatem rerum haberi, nisi ad ideas confugiamus. Praeterea formulas idearum inesse mentibus nostris, ad quarum congruitatem uel contra, singula uera esse, uel contra censentur. Socratem nunquam certam idearum contemplationem intermittere consueuisse, solasque affirmare solere. Certam rerum causam in ideis esse sitam, immortalitatem quoque animae ab ideis potissimum demonstrari. Processum inter ideas a minus communi per medias ad communissimam fieri. Atque descensum ab ideis ad effectum earum. Demum ratione disponit immortalitatis ex eo quod rationalis anima corpori praestat uitam, non ut accidentaliter forma inherens corpori, sed ut substantialis in se ipsa permanens, ex se formaliter uiuens quasi quaedam uita corporalis idea, atque per se efficienter corpus uiuificans. Ideoque concludit animam non posse suscipere mortem, cum mors uitae opposita sit, anima uero et uitam propriam habeat, et maneat in seipsa, adeo ut neque per se proprie, neque per subiectum aliud mortem suscipere ualeat. Post haec ex eo quod anima sit immortalis, cohortatur omnes ad moralem speculatiuamque disciplinam, ut animus et per uoluntatem et per intellectum purgatus atque perfectus, his quasi duabus alis in caelestem patriam reuolet. Confirmat interim animam esse immortalem, quia neque uirtus tadem obesse, neque uitium prodesse debeat. Obesset autem laboriosa uirtutis uita bonis, atque contra prodesset uoluptuosa malis uita, nisi foret animus immortalis. Ac ne quis fortasse neget posse post hanc uitam uel uitium obesse, uel prodesse uirtutem, subiungit animam affectio- nes et habitus tam uoluntatis quam intelligentiae comparatos, siue bonos, siue malos secum ferre, subito uel lesuros, uel profuturos. Daemonem namque ducem omnes ad diuinum iudicem uitae repente perducere in locum communi iudicio deputatum, in aerem scilicet minus puros, et in aethere puriores, ibique iudicatos ab alio rursus demone per triuuium ad sua, id est sibi similia singulos trahi. Per triuuium, inquam, quia alij mittuntur in caelum, alij in tartarum, alij uero in medias regiones. Ducit autem eos daemon, in bonis quidem intelligentiam mouens, in malis autem imaginationem affectumque perturbans. Quod autem dicit iniquos absque duce errare, absque benefico intellige duce. Adde quod neque quod trahantur, agnoscunt, et uiolentia rapiuntur. Ceterum antequam animarum distribuat sortes, orbem terrae describit, dicens esse quasdam terrae plagas, atque illas quidem amplissimas, et usque adeo altas, ut uentis et imbribus non pulsantur. Vbi temperatissimus aer sit, sub quo preciosissima quoque nascuntur, homines acutissimi sensibus, uitaque longaeui. Sunt qui uelint et homines et alia illic nascantur quamplurimum ex aethere aereque componi, quam minimum uero ex crassioribus elementis: ut hominum corpora quasi aerea sint, fructibusque maxime aereis nutriantur. Quod ne quis tanquam impossibile neget, Olympiodorus Aristotelis adducit historiam, in qua Aristoteles uidisse se inquit hominem qui solo aere nutriebatur et sole. Quod autem terrae sublimis faciem in duodecim diuidit plagas, inde prouenit, quia duodecim congruit zodiaci signis, duodecim sphaerarum regitur animabus, et duodecima est mundi sphaera, atque ueluti totius fundamentum dodecaedram illam sibi usurpat figuram, quam Timeus attribuit mundo. Sed de hac ipsa figura, deque alijs terrae proprijs questionibus, in Timeo dicemus. Tu uero terrae huiusmodi habitationem terrestri Moysi paradiso similem esse meminit. Proinde flumina sub terra describit, quibus animae nutriuntur. Quae quisquis secundum nostri corporis humores animique perturbationes in hac uita nos affligentes exponit, nonnihil adducit simile uero, ueruntamen ueritatem integram non assequitur. Plato enim et hic et in Republica significat praemia uirtutum et supplicia uitiorum ad alteram uitam potissimum pertinere. Acheron igitur sub terra flumen, locus est purgatorius, atque ad curam pertinet et merorem. Respondet quoque aeri, parti que mundi meridiane. Phlegeton igni respondet atque orienti, uimque puniendi continet per calorem, et ira cupiditatisque feruorem punit. Styx Cocytusque respondet terrae, atque occasui, odiumque per luctum fletumque puniunt. Differunt uero hoc inter se solum, quod Styx exoriens appellatur, Cocytus uero progrediens. Tartarum infimum tenere uult inferni locum, in quo scelestissimi non medicinae, sed exempli gratia affligantur, quemadmodum hic et in Republica legitur, et in Gorgia. Addunt quidam ad haec

ad hæc flumina Oceanum quoq; quodammodo pertinere, aquæ septentrioniq; respondentem, in quo distinguendi definiendiq; uirtus intelligatur. Tu uero quod de fluminibus dicitur, potissimum de demonibus numinibusq; intellige, flagitiosos tali quodam ordine punientibus. Profecto peccata facile sanabilia sunt, quæ nondum in habitum sunt conuersa. Difficile uero sanantur quæ iam habitum genuerunt: ueruntamen una cum quadam rationis repugnantia committuntur, & committentes afficiunt poenitentia. Insanabilia uero sunt omnino, quorum habitus & repugnantiam & poenitentiam procul fugat. Prima purgantur in Acheronte. Secunda, si ad prima uergant, puniuntur in Phlegetonte: si ad tertia, in Styge, atq; Cocyto. Tertia affliguntur in Tartaro; ex quo, ut Plato inquit, nunquam egrediuntur. Quo uero pacto alij aliter id exponant, in presentia libentius prætermitto. Affigi uero possunt animæ non tantum per imaginationem infeliciter à demonibus agitatam, sed per aerea quedam corpora, quæ uehiculi & cymbæ nomine designantur. Præmia uero sic Plato distinguit. Animæ quæ iuste & sancte sine philosophia uixerunt, sublimia terræ, qualia supra descripsimus, ascendentes, in tenuissimis spiritalibusq; ibi corporibus habitant. Quæ uero ciuilitate propterea philosophata sunt, cum splendidis cœlestibusq; corporibus cœlum colunt. Sed quæ per exactam philosophiam perfecte purgate sunt, in locum supercœlestem euolant, ubi absq; corporibus omnino, ut Plato hic inquit, totum per tempus uiuunt. Quæ uero id ratione exponant nonnulli, consulto nõ recensbo. Porphyrius certe atq; Iamblichus tradunt animas deo perfectissime restitutas nunquam cadere. Quod quidẽ congrue respondet oppositis, quæ ex Tartaro nunquam emergere iudicantur. Quod quidem si ita sit, circuitus iam infiniti tollentur: Temporales uero circuitus exhiberi purgationis cuiusdam gratia uidebuntur. Socrates tandem gallum Aesculapio sacrum se debere fatetur, reddiq; diligentissime iubet. Prisci Aesculapio medico Phœbi filio gallum sacrificabat diei solisq; nunciũ, id est diuinæ beneficentiæ morborũ omnium curatrici, quæ diuinæ prouidentie filia nominatur, diem, id est uitæ lumen debere se fatebantur. Eiusmodi medicum in superioribus perquirere iusserat morborũ animi curatorẽ. Et quasi iam omni dubitationis metusq; morbo liberati sint, gratiam uictimamq; deo referri iubet. Præterea oracula priscorum tradunt, animas remeantes in cœlum, pæana, id est, triumphalem cantilenam canere Phæbo. Reddit ergo deo uotum, ut alacer pæana canens, cœlestem patriam repetat.

PHAEDO, VEL DE ANIMI IM-

MORTALITATE, VEL DE ANIMA, AD LAV-
rentium Medicen uirum magnanimum.

ECHECRATES, PHAEDO, APOLLODORVS, SOCRATES,
CEBES, SIMMIAS, CRITO, MINISTER
VNDECIMVIRORVM.

PSE ne, ô Phædo, affuisti qua die Socrates uenenum bibit in carcere? an ab alio audiuisti? PHAE. Equidem, ô Echecrates, affui. ECHEC. Quæ nam sunt ea quæ uir ille antequam moreretur, loquutus est? Et quomodo è uita discessit? Libenter enim audirem. Nam neque ququam Phlasiarum ciuium frequenter proficiscitur nunc Athenas, neque iam diu hospes aliquis inde ad nos accessit, qui certum aliquid ea de re nũciare nobis posset, nisi illum potato ueneno è uita migrasse. De cæteris uero nihil quid referrent, habebant. PHAE. Nec ergo quæ ad iudicium pertinebant, quo pacto tractata fuerint, audiuisti? ECHEC. Audiui mus: hæc enim nobis quidam retulit. Et admirati profecto sumus, quod iam peracto iudicio, diu postea obiisse uideatur. Quid nam in causa fuit, ô Phædo? PHAE. Sorte quadam id Socrati, ô Echecrates, accidit. nam pridie quàm iudicaretur, ornari contigit puppim nauis eius, quam mittunt Athenienses in Delum. ECHEC. Id uero quidnam sibi uult? PHAE. Hæc est illa nauis, ut aiunt Athenienses, in qua Theseus olim bis septẽ illos secum tulit in Cretam, seruauitq; illos, & ille seruatus est. Vouerat autem, ut fertur, Apollini, si seruarentur, quotannis in Delum spectaculũ quoddam mittere. Quod quidem nunc etiam ac semper ex illo tempore singulis ad Deum mittunt annis. Cum igitur spectaculi principiu agitur, ex lege interim lustrant urbem, neminemq; eo tempore publicè necant, donec Delum perueniat nauis, rursusq; Athenas reuertatur ex Delo. Id uero nonnunc longo peragitur tempore, quando eos occupant uenti. Initium uero spectaculi est, postquam Apollinis sacerdos nauis illius coronauerit puppim. Id uero, ut modo dicebã, pridie quàm iudicaretur, factum erat. Quamobrem longum tempus Socrates fuit in carcere iudi-